

۱۹۱۹۴۳۰

نقش برجسته های باستانی ایران

نویسنده: دکتر رضا صدیقی

انتشارات آندیشان

۱۳۹۷

شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۱-۴۷-۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۴۹۸۸۹
عنوان و نام پدیدآور	: نقش برجسته‌های باستانی ایران/نویسنده رضا صدیقی.
مشخصات نشر	: تهران: آزاد اندیشان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
موضوع	: نقش‌های برجسته باستانی -- ایران
موضوع	: Relief (Sculpture), Ancient -- Iran
موضوع	: نقش‌های برجسته -- ایران
موضوع	: Relief (Sculpture) -- Iran
رده بندی دیویی	: ۵۴/۷۳۱
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷۱۲۸۰NA ۷۴ص/
سرشناسه	: صدیقی، رضا، ۱۳۴۲ -
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۱-۴۷-۵

مؤسسه
کتابخانه ملی و اسنادی ایران

نام کتاب: نقش برجسته‌های باستانی ایران

نویسنده: دکتر رضا صدیقی

ناشر: انتشارات آزاداندیشان

چاپ اول: ۱۳۹۷

لیتوگرافی و چاپ: برهان

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۸۱-۴۷-۵

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب خیابان کارگر جنوبی، بین لبافی نژاد و روانمهر، کوچه سرود، پلاک

۱۰، واحد ۲، انتشارات آزاداندیشان

تلفن: ۰۶۶۹۶۷۰۰۰ _ ۰۹۱۲۳۱۴۰۱۸۷

"همه حقوق برای مولف محفوظ است."

فهرست مطالب

۶.....	سرآغاز سخن
۷.....	قدیمی ترین نقش برجسته های باستانی ایران
۸.....	نقش برجسته های مادی
۹.....	مادها در گذر تاریخ (۷۲۸-۵۵۰ پیش از میلاد)
۱۳.....	هنر مادی
۱۳.....	آثار تپه گیان، ساسان و گنج زیویه
۱۵.....	نقش برجسته های عیلامی
۲۵.....	عیلامی ها در گذر تاریخ
۳۹.....	هنر عیلام در نقش برجسته ها
۴۲.....	تخت جمشید
۴۳.....	نقش برجسته های تخت جمشید
۷۲.....	نقش مهرها
۷۸.....	هخامنشیان در گذر تاریخ
۷۹.....	شاهان هخامنشی
۸۱.....	سایتهای مهم
۸۱.....	سازمان اداری
۸۶.....	مهر های هخامنشی
۱۰۲.....	نقش رجب
۱۰۸.....	سنگ نگاره اورمسده (خدای سرزمین بخش) و اردشیر بابکان
۱۰۸.....	باقی مانده نقش برجسته عیلامی در کنار نقش برجسته بهرام دوم ساسانی
۱۰۹.....	نقش برجسته های اشکانی
۱۱۴.....	اشکانیان در گذر تاریخ
۱۱۷.....	نقش برجسته های ساسانی
۱۱۹.....	گلمهرهای ساسانی

۱۱۹.....	گلمهر ها :
۱۱۹.....	تعاریف:
۱۲۱.....	گلمهره های مالیاتی
۱۲۴.....	ساسانیان در گذر تاریخ
۱۲۵.....	هدیه آورندگان
۱۲۸.....	باکتریان ها
۱۲۸.....	باختریش/باختر (Bāxtriš)، پایتخت: باکتر (Bactra)
۱۳۱.....	سغدی ها
۱۳۱.....	سوغوده/سغ (Suguda)، پایتخت: مَرکندا (Maracanda)
۱۳۲.....	آرخوزی ها
۱۳۴.....	ساگارتی ها
۱۳۵.....	زرنگ
۱۳۶.....	اووجه-عیلام
۱۳۸.....	خووجی ها- سوزیانی ها
۱۴۱.....	کتیبه داریوش اول در نقش رستم
۱۴۱.....	گندارها
۱۴۲.....	پروشیان ها-پارسی ها
۱۴۳.....	پارت
۱۴۴.....	اورارتو
۱۴۵.....	ساتراپی کوچک سکودره/تراکیه (Skudra)
۱۴۶.....	ساتراپی کَتِپتوکه/کاپادوکیه (Katpatuka)
۱۴۷.....	بابیروش/بابل (Bābiruš)
۱۴۷.....	پیدایش بابل
۱۴۸.....	پیدایش تمدن بابل
۱۴۸.....	ورود اقوام سامی
۱۴۹.....	تاریخ بابل به چند دوره بخش می شود:
۱۴۹.....	قوانین حمورابی حکاکی شده بر تخته سنگی
۱۵۰.....	بابل میانه (۱۵۳۰-۶۲۶ پ. م)

- ۱۵۰ حکومت کاسی ها
- ۱۵۰ حکومت عیلامی ها
- ۱۵۱ بابل نو (کلدانی) (۶۲۶-۵۳۸ پ. م)
- ۱۵۲ ساتراپی کوچک سیلیسیای (Cilicia) مشرف به دریا، پایتخت: ترسوس (Tarsos) ...
- ۱۵۳ ساتراپی بوتایا/البی (Putāyā) ...
- ۱۵۳ ساتراپی آریایه/عربستان (Arabāya) ...
- ۱۵۴ هندوش/هند (Hinduś) ...
- ۱۵۴ آریان ها ...
- ۱۵۴ هریوه/هرات (Haraiva)، پایتخت: آرتاکوانا (Artacoana) ...
- ۱۵۵ هریوا در اوستا ...
- ۱۵۵ دوران ماد و هخامنشیان ...
- ۱۵۶ ساتراپی سکا پردرایه/داهان (Dahā (= Sakā paradraya)/Dahā) سکا های آن سوی دریا:
- ۱۵۶ کریمه، دانوب (داهان) ...
- ۱۵۶ یک فرد سکایی ...
- ۱۵۷ تبار ...
- ۱۵۷ سکا هئومه ورگه/امیرجیان ها (Sakā h. u. na. argā/Amyrgians) ...
- ۱۵۷ وایرها ...

سرآغاز سخن

نقش برجسته یا حجاری روی صخره در ایران از قدمتی بسیار برخوردار است. اصولاً نقش برجسته ها در دوران گذشته معمولاً جهت بزرگداشت واقعه ای مهم یا نمایش صحنه ای سمبولیک مورد استفاده قرار می گرفتند و معمولاً در کنار جاده، معبر، شهر مورد علاقه شاه، چشمه یا رودخانه برپا می گشتند. از عیلامیان و مائیه ها (مادها) تعداد انگشت شماری نقش برجسته باقی مانده که در مناطق غربی و جنوب غربی کشور پراکنده اند. دوران هخامنشیان شکوفایی نقش برجسته های باستانی به شمار می آید. نمونه های بسیاری از نقش برجسته های هخامنشی در استانهای فارس، خوزستان و کرمانشاه برجای مانده است که از میان آنها می توان به آثار باقی مانده در تخت جمشید و نقش رستم اشاره کرد.

رویکرد شاهان بعد از داریوش، بر نقش برجسته بیشتر به منظور بزرگداشت وقایع مهم دوران حکومت خود بوده از جمله حجگذاری (دیهیم بخشی) و پیروزی در جنگ. دریافت دیهیم شاهی در محل هایی از عمد ناشی رجب، نقش رستم و فیروزآباد.

دکتر رضا صدیقی